ISISQ5

LEERLING ENZORG IN HET VMBO & PRAKTIJK ONDERWIJS

5 Experts delen hun kennis met schoolleiders

Vijf masterclasses voor schoolleiders in het vmbo en praktijkonderwijs

De thema's van de vijf masterclasses zijn:

2 november 2005	8 december 2005	12 januari 2006	2 februari 2006	2 maart 2006
De loopbaan centraal: een heidens karwei! door Frans Meijers, lector Haagse Hogeschool	Zin en onzin over organisatieverandering door Joop Swieringa, schrijver van het succesvolle boek *'Gedoe komt er toch'*	Sociaal constructivisme als basis van het nieuwe leren door Cees Sprenger, adviseur Kessels & Smit	Doen leerlingen genoeg mee? door Arjan Dieleman, hoofddocent Ruud de Moorcentrum	Schoolverbetering en leerlingenzorg door Peter Sleegers, hoogleraar Universiteit van Amsterdam

Onderwijs op maat. Elke leerling telt. Het zijn mooie woorden en we noteren ze makkelijk in een beleidsplan. Maar wat betekent het werkelijk als je het onderwijs en de leerlingenzorg zo wilt inrichten dat je recht doet aan elke leerling?

Het antwoord op deze vraag komt voor een belangrijk deel van de scholen zelf. De vmbo-scholen weten als geen ander dat de gemiddelde leerling niet bestaat. Met name in het vmbo veranderde het onderwijs de afgelopen jaren ingrijpend om de leerlingen beter voor te bereiden op een vervolgopleiding en hun rol in de samenleving.

In de schoolpraktijk worden de beste oplossingen bedacht. We kunnen veel leren van elkaar; leerlingen, docenten en schoolleiders. Maar het is ook goed om expertise van buiten in te roepen om het werk in het onderwijs in een breder kader te plaatsen en te leren van ervaringen en opvattingen die elders leven.

In het afgelopen schooljaar werkten ISIS/Q5 en het project *Kwaliteit van de leerlingenzorg in het vmbo en praktijkonderwijs* samen aan een reeks masterclasses, waarin experts hun kennis en ervaring deelden met schoolleiders. De deelnemende schoolleiders toonden zich achteraf tevreden. Ze gaven aan het prettig te vinden om op deze manier hun kennis te kunnen delen en te verdiepen.

Na de succesvolle bijeenkomsten van vorig schooljaar bieden we een vijftal nieuwe masterclasses aan met experts, die hun kennis graag willen delen met schoolleiders in het vmbo en praktijkonderwijs.

Drie masterclasses in de regio

De vijf masterclasses krijgen in april 2006 een vervolg in drie regio's van Schoolmanagers_VO.
Meer informatie over deze regionale bijeenkomsten vindt u op www.schoolmanagersvo.nl en www.leerlingenzorgvmbopro.nl

1 De loopbaan centraal: een heidens karwei!

2 november 2005

Dr. F. (Frans) Meijers,
lector Pedagogiek van de Beroepsvorming aan de Haagse Hogeschool

Frans Meijers gaat in zijn masterclass nader in op de loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) in het beroepsonderwijs. In een interview noemde hij deze onlangs 'deplorabel'. Politici en werkgevers benadrukken keer op keer het belang van employability, maar daar komt in het huidige onderwijs nog weinig van terecht. Het huidige onderwijs schiet tekort omdat docenten in het traditionele onderwijsmodel kennis ruilen tegen orde. Ze zien LOB niet als leerproces, maar als een proces waarin het overdragen van kennis centraal staat. "Je gooit er bij leerlingen informatie in en de juiste keuzes komen er zo uitrollen. Veel docenten verschuilen zich achter de methoden die ze als school aanbieden. Als leerlingen vragen hebben, komen ze toch wel."
Meijers pleit voor de transformatie van diplomafabriek naar loopbaancentrum. In het huidige beroepsonderwijs doorlopen vrijwel alle leerlingen hetzelfde programma met vaste toetsmomenten. We moeten toe naar beroepsonderwijs dat op de leervraag van de leerling is afgestemd. Bij de meeste vormen van probleemgestuurd onderwijs is de vernieuwing een vorm van window dressing. Scholen adopteren het nieuwe format, maar vullen het op een traditionele manier in, aldus Meijers.

Frans Meijers is lector 'Pedagogiek van de Beroepsvorming' aan de Haagse Hogeschool en zelfstandig onderzoeker en adviseur op het snijvlak van beroepsonderwijs, arbeid en levensloop.
Sinds 1995 is hij directeur-eigenaar van het bureau 'Meijers Onderzoek & Advies' in Nijmegen. Dit bureau is gespecialiseerd in onderzoek naar en advies over de relatie tussen educatie, arbeid en levensloop. Daarbinnen is met name expertise opgebouwd rond loopbaanbegeleiding in zowel profit als non-profit organisaties. Meijers doet onder andere onderzoek naar loopbaancompetenties in het vmbo en mbo. Zijn constatering is dat een duidelijke visie op loopbaanbegeleiding ontbreekt. "Leerlingen komen weliswaar meer in aanraking met de praktijk dan enkele jaren geleden, maar doen weinig tot niets met die ervaring. Docenten verwachten alle heil van de praktijk, maar het eindresultaat in LOB-termen is bedroevend."

2 Zin en onzin over organisatieverandering

8 december 2005

Dr. J. (Joop) Swieringa,
zelfstandig organisatieadviseur en schrijver

Joop Swieringa schreef de bestseller 'Gedoe komt er toch', waarin hij tien klassieke wijsheden over organisatieverandering aan de kaak stelt. Wijsheden waar op het eerste gezicht niets tegen in te brengen valt: natuurlijk moet u draagvlak hebben, uiteraard is het belangrijk dat de top erachter staat. En er is niets tegen een helder doel. Maar gek genoeg is dat juist wat er 'mis' is met deze wijsheden: als ze zo vanzelfsprekend zijn, waarom is het dan zo nodig om ze steeds weer te benoemen? Wat is hun functie in veranderingsproces? Al die open deuren over organisatieverandering komen rechtstreeks voort uit het klassieke gedachtegoed over organiseren en managen. Het zijn opvattingen die bureaucratie juist veroorzaken of versterken. En dus zijn het misvattingen als je toe wilt naar een (meer) flexibele, innovatieve, vraaggestuurde, organisatie.
Het adagium 'geen gedoe' is de rode draad die al die onzinnige wijsheden bij elkaar houdt. Maar organisatieveranderingen geven gedoe. De boodschap van Swieringa is om ´gedoe´ niet proberen te vermijden, maar juist te zorgen dat het op tafel komt. Joop Swieringa gaat graag in gesprek met u over zin en onzin van veranderingsprocessen. Zijn stelling: een organisatieverandering is pas geslaagd als het samenwerken er ook plezieriger op is geworden.

Joop Swieringa is zelfstandig organisatieadviseur, met name op het terrein van organisatieverandering. Hij staat voor een veranderingsaanpak, die valt samen te vatten als: lerend veranderen. Zijn inzichten daarover begon hij te ontwikkelen in de periode, dat hij in-company organisatie-ontwikkelings programma's ontwierp en uitvoerde bij het EMDC-Nijenrode. Dit resulteerde in 1990 in de bestseller "Op weg naar een lerende organisatie", geschreven samen met prof.dr. André Wierdsma. Het boek werd in 2003 grondig herzien en uitgebracht onder de titel "Lerend organiseren; als meer van hetzelfde niet helpt".
Swieringa is gefascineerd door het verschijnsel dat groepen mensen in organisaties -besturen, directies, managementteams - zo vaak samen dingen beslissen, die geen van hen eigenlijk wil.

3 Sociaal constructivisme als basis van het nieuwe leren 12 januari 2006

Dr. C.C. (Cees) Sprenger,
adviseur van Kessels & Smit, The Learning Company

In deze workshop verkent Cees Sprenger met de deelnemers eerst enkele uitgangspunten van het sociaal constructivisme, het denkkader dat voor een belangrijk deel aan de basis ligt van 'het nieuwe leren'. Leersituaties zijn tegenwoordig minder gericht op 'algemeen geldende' leerstof en meer op competenties die nodig zijn in de context van het werk. Lerenden hebben minder vaak de rol van luisteraars en meer die van actieve verwerver van kennis. Het individuele leren wordt steeds vaker verdrongen door het leren en werken in teamverband. Lerenden mogen zelf aangeven wat ze leuk en belangrijk vinden om te leren en ze mogen invloed uitoefenen op hun eigen leerproces.
Na de verkenning worden uitgangspunten van het sociaal constructivisme verbonden met drie verschillende vormen van onderwijs: leerstofgericht, competentiegericht en vraaggestuurd. Vervolgens werken de deelnemers in een oefensituatie aan de opzet van een (deel van een) vraaggestuurd leerplan. De deelnemers ervaren wat de kenmerken zijn van vraaggestuurd leren en maken kennis met de competenties die (het ontwikkelen van) deze vorm van onderwijs vereist. Theorie en ervaring maken het deelnemers mogelijk een scherper beeld te krijgen van het sociaal-constructivistische denkkader en het nieuwe leren. Ze kunnen beoordelen wat de (on)mogelijkheden hiervan zijn voor hun eigen school en wat docenten hierbij nodig hebben.

Cees Sprenger werkte na zijn studie onderwijskunde een aantal jaren als trainer en bedrijfsopleider en later als adviseur bij Berenschot. Daar werd hem duidelijk dat nieuwe structuren, processen en systemen door mensen het beste binnen de organisatie zelf gemaakt kunnen worden. Op die manier kunnen leerprocessen van medewerkers verbonden raken met leren in de organisatie. In 1998 sloot hij zich aan bij Kessels & Smit. Sprenger promoveerde in 2000 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Een van zijn stellingen was: leren is eerder het gevolg van een instelling dan een proces dat bewust is te sturen. Dat is voor hem nog steeds een belangrijk uitgangspunt in het advieswerk: individueel leren en organisatieleren krijgt de meeste kans wanneer je je daar goed op voorbereidt, de juiste voorzieningen treft en ondersteuning biedt. Maar leren zal niet precies zo verlopen als je tevoren kunt bedenken.

4 Doen leerlingen genoeg mee?

2 februari 2006

Drs. A. (Arjan) Dieleman,
hoofddocent Ruud de Moor Centrum (Open Universiteit) en lector aan de Hogeschool Inholland

Arjan Dieleman benadert kwaliteitszorg in deze masterclass vanuit het perspectief van de leerling. Met de deelnemers gaat hij onderzoeken of en hoe het perspectief van de leerling betrokken kan worden bij schoolontwikkeling. In dat verband zal hij ook ingaan op het competentieprofiel van vmbo-docenten en op het belang van een oriëntatie op doorlopende leer- en zorglijnen (naar het mbo).
Dieleman zal duidelijk maken welke consequenties een leerlinggerichte benadering heeft voor de professionaliteit van docenten. Hij zal daarbij tevens ingaan op welke rol elektronisch leren (e-learning) daarbij kan spelen.

Arjan Dieleman is werkzaam bij het Ruud de Moor Centrum van de Open Universiteit te Heerlen en de Hogeschool Inholland. Bij het Ruud de Moor centrum, dat o.a. lerarenopleidingen verzorgt, is hij hoofddocent en programmamanager van de programmalijn e-learning en het project 'Samen opleiden'. Bij Hogeschool Inholland heeft hij een lectoraat "Leefwerelden van jeugd".
In verschillende functies heeft hij bemoeienis gehad met jeugdstudies en jeugdonderzoek en doceerde ontwikkelings- en adolescentiepsychologie. Vanuit de Open Universiteit heeft hij leiding gegeven aan de ontwikkeling van een reeks sociaalwetenschappelijke cursussen, waarvan diverse op het terrein van jeugd.

Daarnaast heeft hij advies- en evaluatieprojecten uitgevoerd op het terrein van jeugdbeleid en jeugdwerk. Enkele jaren geleden heeft hij op verzoek van het Ministerie van VWS leiding gegeven aan een expertgroep die een nieuwe visie op jeugd en jeugdbeleid ontwikkelde.
Van zijn hand verschijnen regelmatig publicaties over uiteenlopende jeugdonderwerpen.

5 Schoolverbetering en leerlingenzorg

2 maart 2006

Prof. dr. P. (Peter) Sleegers, **hoogleraar afdeling Pedagogiek en Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam**

Verbetering van de kwaliteit van de leerlingenzorg is een belangrijk maatschappelijk aandachtspunt dat de laatste jaren hoog op de politieke agenda staat. Beleidsmakers, bestuurders en schoolleiders zijn daar voortdurend mee bezig. Het is de vraag welke condities een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van het leren. Steeds duidelijker wordt dat een strikt planmatige invoering van veranderingen in de huidige omstandigheden zelden tot succes leidt. Strikt planmatige aansturing en een sterke nadruk op controle versterkt eerder het bureaucratische karakter van scholen dan dat het de motivatie en betrokkenheid van leerkrachten vergroot. Daarmee lijkt het eenzijdig toepassen van een dergelijke strategie contraproductief te werken voor de verbetering van scholen.
Succesvolle aangrijpingspunten liggen veel meer in het creëren en optimaliseren van condities voor verandering die betrekking hebben op zowel de school als organisatie (structuur en cultuur) als de leerkracht. In deze masterclass wil ik ingaan op een aantal condities waarmee de verbetering en vernieuwing van scholen ter hand kan worden genomen. In deze masterclass komen de volgende condities aan de orde: transformatief leiderschap, samenwerking, participatie, professionele ontwikkeling en betrokkenheid van leerkrachten.

Peter Sleegers is als hoogleraar Onderwijskunde werkzaam bij de Afdeling Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. Tevens is hij als senioradviseur werkzaam bij BMC, een advies- en managementbureau dat zich richt op de verbetering van de kwaliteit en resultaatgerichtheid van de overheid en non-profitorganisaties. In zijn onderzoek- en adviesprojecten houdt hij zich bezig met vraagstukken over sturing en inrichting van organisaties, de aard en het verloop van innovatieprocessen en het leren van professionals binnen overheidsorganisaties.

Alle bijeenkomsten worden gehouden in zalencentrum De Witte Vosch aan de Oudegracht 46 in Utrecht (op zeven minuten loopafstand van Utrecht CS). De bijeenkomsten zijn telkens van 15.00 tot 19.00 uur (inclusief warm buffet). De kosten bedragen € 150 per bijeenkomst. Een passe-partout voor alle vijf bijeenkomsten kost € 600. Max. 60 deelnemers. Mocht u onverwacht toch verhinderd zijn na aanmelding kunt u uw plaats intern doorgeven indien 24 uur van tevoren gemeld bij Laura van Putten. Verder zijn de voorwaarden voor aanmelding en annulering zoals op de website www.isisq5.nl vermeld van kracht.

ISISQ5

LEERLINGENZORG IN HET VMBO & PRAKTIJKONDERWIJS

Meer informatie op www.isisq5.nl of www.leerlingenzorgvmbopro.nl. U kunt ook contact opnemen met Laura van Putten (ISIS/Q5, 030 254 90 50 l.vputten@isisq5.nl)

Leerlingenzorg in het vmbo en praktijkonderwijs
Het project Kwaliteit van de leerlingenzorg in het vmbo en praktijkonderwijs heeft als doel de kwaliteit van de leerlingenzorg in de praktijk aantoonbaar en duurzaam te verbeteren. Dat wil zeggen dat de leerlingenzorg zodanig is ingericht dat alle leerlingen onderwijs en begeleiding krijgen die optimaal is afgestemd op hun mogelijkheden. Waar het om gaat, is zoveel mogelijk leerlingen goed voor te bereiden op het behalen van een startkwalificatie of op de arbeidsmarkt. Het project is een gezamenlijk initiatief van de tien onderwijsorganisaties: Algemene Onderwijsbond (AOb); AOC Raad; Besturenraad; CMHF; Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs; Onderwijsbond CNV; Schoolmanagers_VO; Bond KBVO; VBS en VOS/ABB.

Meer info: www.leerlingenzorgvmbopro.nl

ISIS/Q5, professionaliseren en kwaliteitszorg
ISIS/Q5 is een samenwerking van de twee projecten ISIS (professionalisering schoolleiders) en Q5 (kwaliteitszorg)
ISIS/Q5 ondersteunt het schoolmanagement ingezette professionaliseringsactiviteiten te ordenen en stimuleert scholen dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen kwaliteit en kwaliteitszorg. ISIS/Q5 inspireert scholen en schoolleiders tot nieuwe activiteiten en laat het belang zien van het verbinden van professionele en persoonlijke ontwikkeling met de ontwikkeling van de organisatie en het leren op alle niveaus in de school.
ISIS/Q5 is een gezamenlijk initiatief van Schoolmanagers_VO en de besturenorganisaties Besturenraad, Bond KBVO, VBS en VOS/ABB.

Meer info: www.isisq5.nl